

Bildningsalliansens ställningstagande kring budgetförberedelserna för 2026, planen för de offentliga finanserna 2026–2029 samt tilläggsbudget för 2025.

Fri bildning upprätthåller kompetens och främjar välmående

Fri bildning bidrar till bildning i samhället och främjar sysselsättning och regionernas livskraft i Finland samt stöder individers välbefinnande. Fria bildningens utbildningar är tillgängliga och finns i hela Finland men nedskärningar påverkar verksamhetsförutsättningarna. Om finansieringen minskar, riskerar utbildningarnas tillgänglighet och kvalitet att försämrans. Flera betydande nedskärningar har redan gjorts under den här regeringsperioden.

De som annars har svårt att delta i utbildningar men är särskilt välkomnade grupper (till exempel personer utanför arbetslivet eller vuxna med bristfälliga grundläggande färdigheter) kommer att lida mest av nedskärningarna. Om finansieringen inte är förutsägbar innebär det tydliga kvalitetsförsämringar i och med att läroinrättningarnas möjligheter att utveckla verksamheten försvagas, riskerna blir för stora då de ekonomiska resurserna är oförutsägbara.

Utbildningens finansiering måste vara stabil och förutsägbar

Fria bildningen i Finland når cirka 1 miljon personer. Inom den svenskspråkiga fria bildningen når vi cirka 90 000 personer och läroinrättningarna sysselsätter över 3200 lärare och övrig personal. Den fria bildningen är tillgänglig i alla kommuner.

Fria bildningens läroinrättningar får sin finansiering från flera budgetposter förutom den som är direkt riktad till fri bildning, bland annat finansiering som riktas till integrationsutbildningen och läropliktigas utbildning inom folkhögskolan. Inbesparingar och förändringar i finansieringen gör det svårt att planera verksamheten långsiktigt. För att fortsätta för samhället viktiga bildningsuppdrag behöver läroinrättningarna en stabil och långsiktig finansiering.

Integrationsutbildning är viktig för nyanlända men också för en fungerande arbetsmarknad och samhällets resiliens

Läroanstalterna inom fritt bildningsarbete anordnar integrationsutbildning (enligt Rekommendation för läroplan för utbildning i litteracitet inom fritt bildningsarbete 2017 OPH-2984-2017 och/eller Grunderna för läroplanen för integrationsutbildning 2022 OPH-649-2022), språkundervisning och grundläggande utbildning för vuxna migranter. Dessa utbildningar hjälper nyanlända att lära sig språket och komma in i

samhället. Från och med 1.1.2025 kan integrationsutbildning anordnas antingen som arbetsmarknadsutbildning eller som frivilliga studier inom fritt bildningsarbete.

En arbetsgrupp utreder just nu förändringar som kan leda till att den frivilliga utbildningen upphör helt. Dessutom föreslås en inbesparing på 15 miljoner euro. Om detta genomförs, hotas utbildningsmöjligheterna för nyanlända, vilket kan skada både deras framtid och tillgången på språkkunnig arbetskraft i Finland. Integrationsutbildningar som frivilliga studier inom den fria bildningen är en viktig del av de regionala integrationstjänsterna och kompletterar den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen. Om finansieringen försvinner, innebär det att ett ständigt ökande behov av integrationsutbildning ska anordnas inom kommunernas/sysselsättningsområdenas regi och med en mindre finansiering än vad som nu finns till förfogande.

Vuxnas integration och speciellt föräldrars integration och inkludering i samhället är helt avgörande för hur följande generation av migranter integreras och lär sig finska eller svenska. Vi behöver stödja och främja vuxnas språkfärdigheter och inkludering för att ge bästa möjligheter för kommande generation att inkluderas i det finländska samhället.

Institutet för hälsa och välfärds utredning (VN_2025_32) av hur likabehandlingen av personer under 30 år av olika etnicitet förverkligas i Finland visar på att personer med annan etnisk bakgrund än finländsk oftare kämpar med sina studier, behöver själva söka sig fram till lämplig studieväg och många har utmaningar med hälsa och välbefinnande. Den fria bildningen och civilsamhället kan med utbildningar och verksamhet främja och stärka såväl unga som vuxna migranternas kompetens, välmående och delaktighet i samhället.

Bildningsalliansen föreslår att man i planen för de offentliga finanserna 2026–2029 linjerar att fritt bildningsarbete också i fortsättningen har en central roll vid främjande av integration (lagen om fritt bildningsarbete 632/1998 och läropliktslagen 1214/2020) och att det för det ändamålet riktas statsandelsfinansiering (29.10.31).

Utbildningen för ukrainska flyktingar måste tryggas

Många av läroinrättningarna inom den fria bildningen har ordnat utbildning för personer som flytt kriget i Ukraina. Finansieringen som riktats för det här ändamålet har däremot inte täckt det behov som finns. Endast hälften av de uppkomna

kostnaderna har täckts av finansieringen. För att läroinrättningarna ska kunna fortsätta utbildningen måste finansieringen i följande budget vara större.

Slutsats

Fria bildningen har en viktig och central roll i Finlands utbildningssystem, vid migranternas integration och för ett fungerande, aktivt och resiliert samhälle. För att säkra fria bildningens framtid behövs stabil och långsiktig finansiering. Fortsatta inbesparingar inom utbildningen skulle få allvarliga konsekvenser för samhället och arbetsmarknaden.

Den fria bildningen och Bildningsalliansen är gärna med och utvecklar samt bidrar till följande:

- Enligt de senaste PIAAC-resultaten finns det över 300 000 vuxna i Finland med bristfälliga grundläggande färdigheter. Bildningsalliansen önskar att det skulle påbörjas ett nationellt program för att främja och stödja vuxnas grundläggande färdigheter. Det finns både unga och äldre i vårt samhälle som har bristfälliga grundläggande färdigheter vilket påverkar deras möjligheter att sysselsättas, ta del av utbildning samt klara av vardagliga rutiner i ett alltmer digitaliserat samhälle. Om vi önskar att alla ska vara med i arbetslivet och aktiva i samhället behöver det satsas också på vuxnas grundläggande färdigheter.
- Utveckla integrationsutbildningen så att den förblir en central och viktig del av den fria bildningen, både i fråga om lagstadgat uppdrag och finansiering. Fungerande språk- och medborgarfärdigheter samt att få vara delaktiga i samhället främjar aktivt medborgarskap, minskar polarisering och främjar samhällsresiliens samt möjligheterna till sysselsättning eller studier.
- Regeringen önskar göra högskoleutbildning ännu mera tillgänglig för speciellt unga vuxna. Den fria bildningen inom sommaruniversitet, medborgarinstitut och folkhögskolor har goda möjligheter att vara med om att skapa tillgänglig högskoleutbildning ute i regionerna.
- Folkhögskolåret för läropliktiga har en finansiering på 6,5 miljoner årligen och finansiering kan utvecklas för att ännu bättre och bredare motsvara de bildningsbehov som finns hos läropliktiga ungdomar.

Helsingfors 17.3.2025

Anna Pensar-Kuivamäki
Ordförande

Henrika Nordin
Verksamhetsledare

Kontakt: Henrika Nordin, 044 3531 813, henrika.nordin@bildningsalliansen.fi